

„СЕВЕРНОЦЕНТРАЛНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ” ДП-гр. Габрово
ТП ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО „ГОРНА ОРЯХОВИЦА”
гр. Горна Оряховица, ул. „Ангел Кънчев” №29, тел: 0618/60065

**ОЦЕНКА НА СОЦИАЛНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ОТ ДЕЙНОСТТА
НА ТЕРИТОРИАЛНО ПОДЕЛЕНИЕ ДЪРЖАВНО ГОРСКО
СТОПАНСТВО ГОРНА ОРЯХОВИЦА**

м. април 2025 г.

Понятия, използвани в доклада

Оценка на социалното въздействие	Процес на анализ, мониторинг и управление на желаните и нежелани социални последици, както позитивни така и негативни, резултат на планирани интервенции (политики, програми, планове, проекти) и всякакви процеси на социална промяна в резултат на тези интервенции. Основната му цел е да доведе до по-устойчива и хармонична биофизична и човешка околна среда.
Заинтересовани страни	Човек или организация, които имат законен интерес от дейността на ДГС Горна Оряховица. Интересът им може да бъде повлиян положително или отрицателно.
Анализ на вторична информация	Метод за събиране на информация, при който се прави преглед на вече налични източници. Такива могат да бъдат доклади, анализи и др.
Дълбочинно интервю	Метод за събиране на информация, при който даден проблем се изследва обстойно, в дълбочина. Търси се мнение, отношение, оценки. Провежда се с един човек, т. нар. респондент.
Групова дискусия	Метод за събиране на информация, при който се разговаря с няколко респондента едновременно (6-10 души). Търси се мнение, отношение, оценки. Дава повече информация от интервюто, тъй като могат да бъдат изразени различни гледни точки по даден проблем.

ОСНОВНИ РЕЗУЛТАТИ

Общи социално – икономически характеристики на региона ТП Държавно горско стопанство “Горна Оряховица” носи наименованието си от град Горна Оряховица, който се намира на територията му и е най-големият по площ и население за района. На север граничи с ДГС “Бяла”, на североизток и изток с ДЛС “Черни Лом” и ДГС “Омуртаг”, на юг с ДГС “Елена” и на запад с ДЛС “Болярка” гр. Велико Търново. Изброените граници не преминават навсякъде през горски комплекси, а и през земеделски земи.

ТП ДГС Горна Оряховица се намира на територията на Великотърновска област и управлява държавните горски територии в землищата на общините Горна Оряховица, Лясковец и Стражица, с общо 43 бр. населени места. Броят на населението възлиза на около 87 000 души /съгласно ГСП от 2016 г./.

Пътната мрежа в района е добре развита. Всички селища са свързани помежду си посредством асфалтирани пътища. Съществено значение имат първокласен път София – Велико Търново - Варна, а от там до градовете Стражица, Бяла, Попово, Омуртаг и Елена. Тези основни пътни артерии, допълнени с многобройните асфалтирани пътища вътре в общините и направените от

дейността на държавното горско стопанство черни и чакълирани горски пътища задоволяват напълно нуждите на горскостопанската дейност, особено при добива и транспорта на строителна дървесина и дърва.

- **Място на горското стопанство в приоритетите на областта**

Горското стопанство е важно и доходно средство на територията на областта. Дейността се осъществява в две направления:

- Охрана и възпроизводство на горски ресурси.
- Екологосъобразно ползване на дървесните ресурси

Основните очаквания на обществото към горския сектор, в частност ТП ДГС Горна Оряховица са:

1. Устойчиво управление на наличния ресурс;
2. Задоволяване на нуждите на местното население от дърва за битови нужди;
3. Справяне с проблема с незаконните сечи;
4. Ограничаване на ерозионните процеси;
5. Осигуряване на суровина за местните дървопреработвателни предприятия;
6. По-тясно интегриране на целите свързани с управление на горите с другите приоритетни сектори на местната икономика, най-вече туризма.

- **Юридически статут на ТП ДГС Горна Оряховица**

ТП ДГС Горна Оряховица е териториална структура на СЦДП Габрово за осъществяване стопанисването на държавните горски територии и охраната на горите и земите от горските територии. СЦДП Габрово е самостоятелно юридическо лице със статут на държавно предприятие по силата на чл. 163, от ЗГ. Съгласно ЗГ, основният предмет на дейност ТП ДГС Горна Оряховица е:

- Изпълнение на горскостопанския план в държавните горски територии (ДГТ) чрез:
 - възпроизводство на горите и земите от ДГТ и извършване на свързаните с това дейности;
 - ефективно ползване на дървесина и на недървесни и други горски продукти от горите и земите от ДГТ, както и търговия с тях;
 - организиране и провеждане на противопожарни мероприятия в горите и земите от ГТ;
 - поддържане на разнообразието на екосистемите и опазване на биологичното разнообразие в тях.
- Управление на горите от ДГТ.
- Организиране и провеждане на лесозащитни и противоерозионни мероприятия в горите и земите от ГТ;
- Охрана на горите и земите от ГТ и опазване на дивеча;
- Придобиване на гори и земи от ГТ.

Основни органи на управление на ДГС са СЦДП ДП Габрово и директорът на ДГС.

- **Обща характеристика на ТП ДГС Горна Оряховица и устройство на територията**

Държавно горско стопанство "Горна Оряховица" се намира между 43° 5' и 43° 23' северна ширина и между 25°40' и 26°8' източна дължина по Гринуич. Територията му е разположена предимно в Дунавска хълмиста област. Малка част от горите (южно от селата Джулюница и

Кесарево) заемат най-ниските части от северните склонове на Стара планина (Предбалкана). Някои автори твърдят, че северозападната част на стопанството (община Стражица) е част от Лудогорието.

В стопанството горските комплекси са много на брой и разпокъсани от земеделски площи. Те образуват елипсовидна до кръгла фигура със средни размери в посока север-юг – 35 км и в посока изток-запад – 45 км.

Релефът на Държавно горско стопанство "Горна Оряховица" се дели на равнинен – зает е от горски площи по поречието на река Янтра и на равнинно-хълмист и хълмисто предпланински – зает е от комплексите гора, разположени по склоновете на Предбалкана, Търновските височини и Антоновските височини.

Съгласно ГСП от 2016 г., общата инвентаризирана площ на държавно горско стопанство Горна Оряховица е 21 942,1 ха, от която 14164,00 ха са държавна собственост.

Видове собственост

Възстановяването на собствеността на горите и земите от ГФ на територията на ТП ДГС Горна Оряховица на този етап се счита за приключило. Разпределението на територията по вид на собствеността, е представено в Таблицата.

Територия и дялове по вид на собствеността на ДГС Горна Оряховица

общо					в т.ч. горски територии				в т.ч. гори в земеделски територии	
вид собственост	обща площ ха	%	в т.ч. залес. площ ха	%	обща площ ха	%	в т.ч. залес. площ ха	%	обща площ ха	%
Държавна собственост	14157.3	64.6	13776.0	64.1	14088.5	73.2	13707.2	72.8	68.8	2.5
Общинска собственост	3362.3	15.3	3346.9	15.5	974.7	5.1	959.3	5.1	2387.6	88.1
Физически лица	4239.2	19.3	4227.6	19.6	4038.8	21.0	4027.2	21.4	200.4	7.4
Юридически лица	183.3	0.8	180.3	0.8	130.0	0.7	127.0	0.7	53.3	2.0
Общо	21942.1	100.0	21530.8	100.0	19232.0	100.0	18820.7	100.0	2710.1	100.0

• **Заинтересовани страни от дейността на ТП ДГС Горна Оряховица**

След проучване бяха идентифицирани следните заинтересовани страни:

ОРГАНИЗАЦИЯ	Адрес
РДГ Велико Търново	гр. Велико Търново, бул. "България" №23
СЦДП-ДП Габрово	гр. Габрово, ул. "Бодра смяна" 3
РИОСВ-Велико Търново	5002 гр. Велико Търново, ул. "Никола Габровски" №68

Басейнова дирекция- Плевен	1237 гр. Плевен, ул."Васил Левски" №1 ет.16
Лесозащитна станция-София	гр. София, ул. Шосе Банкя № 3
Горска семеконтролна станция-София	гр. София, ул. Искърско шосе №5
Ловно-Рибарско дружество "Сидер войвода"	гр. Горна Оряховица, ул."Сидер войвода" №46
Ловно-Рибарско дружество "Тасладжа"	гр. Стражица, ул. "Михал Друмев" №3
Туристическо дружество "Камъка"	гр. Горна Оряховица 1 ул. "Маню Тодоров" №2
Туристическо дружество "Янтра-1915"	гр. Лясковец, ул. "Никола Козлев" №70
Туристическо дружество "Тасладжа"	гр. Стражица, ул. "Дончо Узунов" №5
Отдел Растителна защита и ФСК Г. Оряховица	гр. Велико Търново, ул. "Магистрална" №30
	гр. Горна Оряховица
ОДБХ Велико Търново	5000 ВеликоТърново, ул. "Никола Габровски" 77
Община Горна Оряховица	5100, гр. Горна Оряховица, пл. "Георги Измирлиев" № 5
Община Лясковец	5140 гр. Лясковец, пл. "Възраждане" №1
Община Стражица	гр. Стражица, ул. "Дончо Узунов" №5
РС "ПБЗН" - Горна Оряховица	гр. Горна Оряховица, ул. "Стоил войвода" №3
РС "ПБЗН"-Стражица	гр. Стражица, ул. "Цар Симеон" № 26

Списъкът не претендира да е изчерпателен, за това основните взаимодействия са анализирани за групите заинтересовани страни.

Местно самоуправление

Държавни структури

Регионална дирекция по горите – Велико Търново
 Областна администрация – Велико Търново
 Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури
 Регионална инспекция по околна среда и води – Велико Търново
 Басейнова дирекция „Дунавски район“ – Плевен
 Служба „Пожарна и аварийна безопасност и защита на населението“
 Структури на Национална служба „Полиция“
 Гражданска защита

Фирми от горския сектор

Фирми, ангажирани в дърводобива
 Фирми, ангажирани в търговията с дървесина
 Фирми, ангажирани в лесокултурни дейности
 Фирми, ангажирани в добива/ изкупуването на НДГП
 Дървопреработвателни предприятия

НПО

СЛРД „Тасладжа“ – гр. Стражица
 СЛРД „Сидер войвода“ – гр. Горна Оряховица
 СЛРД „Сокол - 1910“ – гр. Златарица

Недържавни собственици на земи и гори от ДГФ

Физически лица
 Община
 Църква
 Мюфтийство
 Частни лесовъди

Местно население

Събиране на недървесни горски продукти за лична употреба

• Обхват на дейностите и взаимодействие със заинтересованите страни

Дейностите на ТП ДГС Горна Оряховица са регламентирани в Закона за горите и прецизирани в Горскостопанския план (ГСП). В Таблицата е описано възможното въздействие от осъществяваните дейности върху отделните групи заинтересовани страни. Би следвало да се има предвид, че взаимодействията могат да бъдат както отрицателни, така и положителни.

Видове дейности на ТП ДГС Горна Оряховица и групи заинтересовани страни, с които си взаимодейства при изпълнението им

Дейност	Взаимодействие
Управление на горите от ДГТ	Всички
Възпроизводство на горите и земите от ДГТ и извършване на свързаните с това дейности	Местно население Община
Ползване на дървесина и търговия	

• Търгове за добив и продажба на дървесина	Фирми ангажирани в дърводобива Фирми ангажирани в търговията с дървесина Дървопреработвателни предприятия
• Дърва за огрев за местното население и социално слаби граждани	Община Местно население НПО
Ползване на недървесни и други горски продукти и търговия с тях	
• НДГП	Фирми ангажирани в добива/изкупуването на НДГП Събиране на недървесни горски продукти за лична употреба
• Паша на животни	Местно население
Охрана на горите и земите от ГТ	Държавни структури Община Недържавни собственици Местно население Частни лесовъди
Организиране и провеждане на противопожарни мероприятия	Държавни структури Община Недържавни собственици Местно население
Стопанисване и ползване на дивеча в дивечовъдните участъци, и опазване на дивеча и рибното богатство	СЛРД, ДДУ Ловно стопански сдружения и ловни дружини
Поддържане на разнообразието на екосистемите и опазване на биологичното разнообразие в тях	Местно население Община НПО
Организиране и провеждане на лесозащитни и противоерозионни мероприятия	Държавни структури Община Местно население
Създаване на гори върху земеделски територии	Община Местно население
Придобиване на гори и земи от ГТ	Община Местно население Туристически бизнес
Други	

• **Управление на горите от ДГТ**

Общото мнение и оценка е, че ТП ДГС Горна Оряховица се справя с работата и упражнява стриктен и строг контрол върху всички дейности. Цялостното отношение на всички групи заинтересовани страни, с които се провеждат през годината срещи, към дейността на горското стопанство е по-скоро позитивно. Много от тях гледат на ДГС като гарант за запазване на обществен ресурс.

По принцип ГСП може да се ползва на място безплатно като достъпът е свободен. На база на проведените разговори с различни заинтересовани страни не бе констатиран проблем с достъпа до ГСП.

ТП ДГС Горна Оряховица има утвърден механизъм за постъпване и разглеждане на оплаквания, мнения, коментари и препоръки от страна на заинтересованите страни. В случай на постъпване на писмо, ДГС е длъжно да го разгледа и отговори в писмен вид. Стопанството води специален регистър за подобни сигнали.

ТП ДГС Горна Оряховица е обект на регулярен одит от страна на Дирекция „Вътрешен одит” на СЦДП и НАП. По специфичните проблеми свързани с управлението на горските територии,

непрекъснат е контрола от страна на ИАГ и РДГ Велико Търново. Всичко това е допълнителна гаранция за коректността на предприеманите от ДГС действия.

- **Възпроизводство на горите и свързаните с това дейности**

- Провежданите лесокултурни дейности – почвоподготовка, залесяване, отглеждане на горски култури, отглеждане на млади насаждения, ПЕВ и работата в разсадника се финансира от стопанската дейност. Естественото възобновяване в района е добро, поради което площите за залесяване са малки. През 2024 година на територията на стопанството са отгледани двукратно 28 декара горски култури.

- Държавен горски разсадник „Джулюница“ е разсадник с национално значение и се използва за производство семенишни, контейнерни и школувани фиданки. Препарати за растителна защита се използват под методическото ръководство на Лесозащитна станция гр. София.

- През 2024 г. стопанството е получило средства от фонд „Инвестиции в горите“ за дейността: „Подпомагане на естественото възобновяване“.

На този етап не са идентифицирани практики свързани с възпроизводството на горите, които да имат негативно влияние в социален аспект. Както навсякъде и тук дейностите по залесяване се ползват с висока обществена подкрепа.

- **Ползване на дървесина и търговия**

Ползването и търговията с дървесина е една от основните дейност и с които по традиция горските стопанства се отъждествяват от обществото. Дейностите по дърводобива в ДГС Горна Оряховица могат условно да бъдат разделени на:

- Процедури за добив и продажба на дървесина;
- Процедури за отдаване на сечища на дървесина „на корен“
- Осигуряване на дърва за огрев на местното население по ценоразпис;

Средногодишното ползване е регламентирано в ГСП и количествата дървесина са както следва:

Средногодишното ползване на дървесина е 27 450 пл.м³ лежаща маса.

Съобразно общата насока за стопанисване, целите, дървесните видове, насажденията и тяхната продуктивност, типовете месторастения и други фактори, горите с основно дървопроизводителни и средообразуващи функции са групирани в 13 стопански класа.

Основно местното население използва дърва за огрев. През 2024 г. стопанството е предоставило на местното население около 16 пр.м³ дърва за битови нужди. Според оценката на ДГС, а и на останалите заинтересовани страни нуждите са задоволени. Въз основа на ГСП, ежегодно с плана за сечите, ДГС определя количествата и местата за добив. Дървата се добиват основно от фирми. В стопанството не са постъпвали оплаквания относно предоставяните дърва за местното население.

От страна на местните хора няма оплаквания по отношение на предоставяните количества на дърва за огрев и строителен дървен материал. Стопанството предоставя дърва за огрев по чл. 193 от ЗГ на служители и бивши такива.

През 2025 г. са планирани за продажба по ценоразпис на физически лица - 1000 пл.куб.м.

- **Ползване на недървесни и други горски продукти и търговия с тях**

Дейността на ТП ДГС Горна Оряховица, свързана със страничните ползвания на горите включва:

Издаване на разрешителни за събирането на НДГП (гъби, горски плодове, билки);

В населените места в териториалния обхват на ТП ДГС Горна Оряховица събирането и изкупуването на НДГП представлява интерес за местното население. През 2024 г. са издадени 3 бр. разрешителни за бране на липов цвят за общо 4 т, 1 бр. за събиране на цвят глог – 1 т, 1 бр. за събиране на листа глог – 1 т, и 262 бр. разрешителни за добив на трюфели.

При възможност стопанството предоставя дарения от фиданки и коледни елхи, както и продава фиданки, произведени в разсадника на фирми и физически лица.

- **Опазване на горите и земите от ГТ**

Една от основните функции на ТП ДГС Горна Оряховица, при това със сериозно социално измерение, е осъществяването на опазване на държавните горски територии и частните горски територии с размер на имота до 2 ха.

Дейността на ДГС по отношение на опазването на горите включва:

- Опазване на горите при извършване на ловностопански и горскостопански дейности;
- Опазване от незаконна сеч, браконьерство и др.;
- Защита от пожари.

Преминаващите превозни средства, транспортиращи дървесина биват спирани за задължителна проверка на редовността на превозната документация.

При констатирана незаконна сеч се подава сигнал на тел. 112. При констатиране на нарушение, ДГС издава актове и констативни протоколи. Актовете за установяване на административни нарушения се изпращат в Регионална дирекция по горите гр. Велико Търново за издаване на наказателно постановление.

Организиране и провеждане на противопожарни мероприятия

През 2024 г. на територията на стопанството има регистриран 1 /един/ пожар в землището на с. Балканци. Засегнати от низов пожар в широколистни гори са 46 дка държавна горска територия и 4 дка частна горска територия. Съществува добра организация на местно ниво за превенция и сигнализиране, както и добра координация между отговорните институции, в която основна роля играе и стопанството. Дейността по опазване на горите от пожари се осъществява съвместно с кметските администрации. Наред с това доброто взаимодействие с дърводобивните фирми от региона е довело да изразената от тяхна страна готовност да се включат с техника и жива сила в случай на пожари. Стопанството разполага с високопроходим специализиран автомобил, който да покрива нуждите на стопанството. Ежегодно се изготвя план за защита на горските територии от пожари.

- **Поддържане на разнообразието на екосистемите и опазване на биологичното разнообразие в тях**

При изготвяне на настоящото проучване не са идентифицирани негативни въздействия във връзките между ДГС и Регионалната инспекция по опазване на околната среда и води (РИОСВ) – Велико Търново, която е принципалът в осъществяването на контрол по отношение опазването на биоразнообразието и управлението на ЗТ.

Като цяло в рамките на стопанството сред заинтересованите страни има сравнително слабо интерес, свързан с решаване на проблемите по опазване на биоразнообразието. Все още има тенденция да се мисли, че опазването на биоразнообразието и природата като цяло е по-скоро пречка отколкото възможност за развитие. Именно при промяната на тези нагласи може да се очаква една по-активна роля от страна на всички.

- **Придобиване на гори и земи от ГТ**

В района през 2024 г. няма случаи на замяна гори от територията на ТП ДГС Горна Оряховица срещу гори в други, „по-привлекателни” райони на страната или обратното. Въпреки, че

решението за такива замени е извън правомощията на ДГС се препоръчва в случай на такива да се информира обществото поради значимия интерес към проблема.

- **Политика на наемане, обучение и защита интересите на персонала**

Към 01.04.2025 г., броят на служителите в ТП ДГС Горна Оряховица е 28, от които 9 жени и 19 мъже, включително четирима сезонни работника – 3 жени и 1 мъж. Всички, които имат трудовооправни отношения с ДГС са местни хора или хора от региона.

Едно от необходимите условия за постъпване на работа е наличието на специализирано образование – средно специално (Професионална гимназия по горско стопанство) и/или висше (ЛТУ) в зависимост от заеманата длъжност. Текучество на кадри не се наблюдава. Работещите в стопанството живеят в региона и ползват платен отпуск, болнични, майчинство, осигурена им е пълна работна заплата и др., заложили в Кодекса на труда.

Обявяването на свободните работни места става на сайта на СЦДП Габрово, както и в Бюрото по труда. След постъпване на работа на работещите се предоставя Длъжностна характеристика и при необходимост преминават допълнително обучение по отношение изпълнението на конкретните им задължения. Горските стражари преминават допълнителен курс за правоспособност за носене на оръжие.

През 2024 г. двама служители на стопанството са участвали в обучения за повишаването на квалификацията, организирани от ЛТУ София.

Регулярно се провежда т. нар. съвещание по маркиране за лесовъдския състав. Също така служителите, занимаващи се със счетоводство и контрол участват в специализирани курсове за информиране за последните промени в релевантното законодателство.

Ръководството на ДГС редовно участва в периодични срещи на централно ниво, на които то бива информирано за промените в горското законодателство. След това, на оперативни срещи информацията се свежда до познанието на останалите служители.

При постъпване на работа, а и на всеки 3 месеца се прави инструктаж по охрана на труда, за които се води отчетност в специални книги. Води се регистър за трудовите злоупотреби. През 2024 г. инциденти със служители на ДГС Горна Оряховица не е имало.

Съгласно НАРЕДБА № 9 от 6.11.2020 г. за униформеното представително и униформеното теренно облекло от служителите в ИАГ, нейните структури и държавните на служителите на ДГС се предоставя представително и униформено облекло, а на работниците се предоставя работно облекло и лични предпазни средства.

- **Взаимодействие с дърводобивните фирми в региона**

Нагласите на дърводобивните и преработвателни фирми в района относно взаимодействията им с ДГС са изцяло положителни. Фирмите се явяват на търговете, организирани от ДГС на свободни начала в условията на свободна конкуренция.

Ако поради едни или други причини, независещи от фирмите, сключен договор не може да бъде изпълнен, ДГС се отнася с разбиране и проблемните моменти се предоговарят. От своя страна фирмите също се отнасят с разбиране към ДГС – техните проблеми и изискванията, с които те трябва да се съобразяват. Между фирмите има конкуренция, но тя е лоялна.

Изключително позитивно се приема даденото право на ДГС да заделя до 1/3 от лесосечния фонд за ползване от местните фирми.

При обявяване на процедурите за добив на дървесина задължително изискване е работниците на фирмите да бъдат наети на трудови договори и да притежават необходимата квалификация.

- **Взаимодействие с недържавните собственици на гори**

Реституцията на горите и земите от ГТ на територията на ДГС Горна Оряховица като цяло е приключила. Няма постъпили искиове от страна на общината за възстановяване на бивши гори, предоставени за временно ползване.

Имотите на физическите лица са силно разпокъсани и малки. Всички тези гори са ограничени на терен.

В случай на съдебно решение и подаване на заявление за възстановяване на горите в ДГС, съгласно ЗГ в съответната територия се прекратяват всички дейности до приключване на процедурата по предаване на собствеността, което е регламентирано и в договорите за добив и продажба на дървесина. ЗГ регламентира начините за изплащане на компенсация при настъпили увреждания и/или загуби в резултат от дейностите на ДГС. До сега не са постъпвали подобни искиове.

- **Участие на ДГС в местни инициативи**

Въпреки липсата на регламентация и невъзможността за пряко участие в подпомагането на местното население, ДГС доброволно участва като активен партньор в редица местни инициативи. Така например ежегодно се подпомага, главно с предоставянето на фиданки, организирането и провеждането на местни празници. Правят се дарения на местни общности. Горските педагози на ДГС Горна Оряховица се включват и в инициативи с ученици по случай Седмичата на гората и др. събития. През 2024 г. са дарени общо 4 563 бр. иглолистни и широколистни фиданки при отбелязване Седмичата на гората, при участие в инициативата на Държавна агенция за закрила на детето „Бъди смел, бъди добър“, за Деня на християнското семейство и др.

- **Осигуряване на дърва за огрев и дървен материал за местното население**

Към момента няма индикации за съществуващи проблеми в тази област. Такива биха възникнали ако, по една или друга причина се намалят количествата дърва за огрев и дървен материал, отделяни за задоволяване на нуждите на местното население. Проблем би възникнал и в случай на повишаване на цената на дървата за огрев и дървения материал или повишаване на цената за добиването им в следствие въвеждането на допълнителни мерки. Не особено доброто социално-икономическо положение на населението в региона не би позволило на местните хора да заплащат по-висока цена.

- **Осигуряване на поминък чрез дейности, свързани с горите**

Особено силно е очакването, че участието на частните фирми в организираните от ДГС търгове за добив и реализация на дървесина ще бъде обвързано с участието именно на местни фирми, респективно ще бъдат наети по-висок дял местни хора.

- **Странични ползвания в горите**

Данните от доклада показват, че местните хора не са зависими пряко от използването на горите като източник на НДГП. Такива в региона са търсенето на трюфели. В този смисъл в бъдеще не следва да се очаква конфликт в това отношение. Ако такъв възникне, то той по-скоро би бил свързан с недоброръствен начин на събиране и унищожаване на тези ресурси.

- **Осигуряване на условия и територии за лов и риболов**

Ловът е традиционно занимание за местните хора. По всеобщо мнение в момента дивечът в региона се увеличава и за него се полагат необходимите грижи благодарение на дейността и усилията на ДГС и СЛРД. Част от територията на стопанството е отдадена на концесия, стопанисвани от фирми „УАЙТ КОУ ХЪНТИНГ“ ООД, „МОНИ 99“ ЕООД, „КОНСОРЦИУМ АГРОБИЗНЕС“ ЕООД и „АГРОКОМ“ ЕООД.

- **Взаимодействие с дърводобивните и дървопреработвателни фирми**

Основните очаквания на частния дърводобивен бизнес са свързани най-вече с увеличаване на количествата и качеството и повишаване цените на добиваната от тях дървесина. Това би означавало повече работа и по-висока икономическа сигурност за тях.

Ако за местното население и администрация гората е стратегически регионален ресурс за постигане на социално-икономически просперитет, то частните фирми имат самочувствието на посредник между тях и реализацията на този потенциал. В този смисъл частния бизнес разглежда ДГС като съюзник и партньор и гледа на гората по-скоро като на източник на икономическа сигурност и перспектива за развитие.

Налице е очакване и желание за осигуряване на по-големи преференции за местните фирми, при организиране и провеждане на търговете за добив и продажба на дървесина.

Въпросът за цената на сертифицираната дървесина не е основен и в голяма степен не определя отношението на частните фирми към сертификацията на горите изобщо. Международните данни сочат, че в зависимост от търсенето, което за момента е средно в България, цената на сертифицираните качествени сортименти може да бъде с около 20 % по-висока в сравнение с несертифицираната дървесина. Хипотетично, сертифицирането на горите може да доведе до появата на външна конкуренция. При този сценарий ролята на ДГС като балансиращ фактор би бил от особено голямо значение. Най-устойчиво от тази гледна точка би било ДГС да стимулира местните фирми също да се сертифицират. И макар това да изисква допълнителни инвестиции за тях, добрата новина е, че основните печалби от сертифицирана дървесина се акумулират именно във веригата за доставки, там където се получава най-голяма добавена стойност към продукта.

Наред с цената на дървесината, друг важен въпрос свързан със сертифицирането на горите е по-стриктния контрол, който е въведен от ДГС. По подобен начин фирмите са принудени да платят по-голяма цена от гледна точка спазването на екологичните извиквания - напр. използване на биоразградими горива, специални маслоабсорбиращи комплекти в случай на разливи на масло и лично предпазно облекло и др.

Неоспорими са обаче икономическите, социалните и екологични ползи от сертификацията.

- **СПЕЦИФИЧНИ ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА СОЦИАЛНИЯ ЕФЕКТ ОТ ДЕЙНОСТТА НА ТП ДГС ГОРНА ОРЯХОВИЦА**

Подобряването на социалният ефект от дейността на ДГС Горна Оряховица изисква качествено нов тип ангажираност и ниво на работа със заинтересованите страни и особено местните хора в общността. Това може да се реализира в няколко главни направления:

- **Подобряване на организацията на дейността на ДГС**

Високите оценки дадени от заинтересованите страни на дейността и ръководството на ДГС не трябва да се приемат като нещо „дадено“, а трябва да се доказват в ежедневната дейност. В хода на изследването се набелязаха някои възможности за подобряване на дейността на ДГС по посока на:

- **Диверсифициране на приходите на ДГС** Към настоящият момент приходите на ДГС са почти на 100 % зависими от продажбата на дървесина. Макар тази основна приходна част в бюджета да се запази, разнообразяването ѝ би дало значително по-голяма гъвкавост и повишаване на финансовите резултати. Едно от добрите намерения в тази насока е произвеждането на декоративен посадъчен материал в разсадника, търсенето на който непрекъснато се повишава. Друга възможна ниша е продаването на дървесина от централен склад.

- Социални придобивки и икономическо стимулиране на работещите в ДГС. Биха могли да се преценят възможностите за повишаване на социалните придобивки (медицинско осигуряване, обучение и образование и др.) и икономическото стимулиране на работещите. Възможно е да се обсъди въвеждането на системи на управление, базирани на цели, при които заплащането на труда да бъде обвързано с изпълнението на поставените цели и постигнатите резултати и ефективност на труда. Добре е да има национална политика за повдигане имиджа и авторитета на горското стопанство, както и на работещите в него. Това ще даде допълнителен морален стимул на заетите в бранша.
- Регламентирано предимство при наемане на местни хора. В стопанството и в момента работят почти изцяло с местни хора.
- Подобряване на дейностите по опазването и защитата на горите. Най-голям резерв в това отношение е открит в необходимостта от провеждане на обучение по отношение начина на провеждане на дейностите по ГСП и инструктаж по безопасност на труда на персонала на фирмите, с които се сключват договори за изпълнение на дейностите в горите. Друга налагаща се и от сертификацията мярка е въведеното задължително изискване за лично предпазно облекло в обектите, в които активно се работи и стриктен контрол върху ползването му.
- **Взаимодействие с местните хора и социално слабите в региона**

Приобщаването на местните хора към изпълнението на дългосрочните цели на сертификацията, отглеждането и управлението на горите е дълъг процес. Осигуряването на подкрепа за местни инициативи, даването на отговор на въпросите, вълнуващи хората, задоволяването на определени техни нужди и потребности е от изключителна важност.

Данните от доклада дават възможност да се дефинират някои от възможните подходи за осигуряване участие на представители на местните общности в процеса на сертифициране и управление на горите. За да се запази тази оценка и да се гарантира участието на представители на местните хора в процеса на управление на горите е необходимо предприемането на стъпки в няколко насоки:

- Запазване на тарифните такси и количествата на дървата за огрев за местното население.
- Привличане на частните собственици на гори в процеса на управление на гората. Към момента частните собственици, не се чувстват съпричастни към сертифицирането на горите, това не ги интересува. Основният им интерес е свързан с извличане на максимална полза и евентуална печалба от собствеността им. За това свидетелства и наблюдаваната тенденция за желание за продажба на частни гори на ДГС. За да бъдат привлечени частните собственици в управлението на горите им е необходимо преди всичко те да бъдат информирани, а след това да бъдат натоварени със съответните задължения.
- Работа с хората, ангажирани в събиране на НДГП. Въпреки малките обеми на събираните НДГП би било препоръчително организирането и провеждането на обучителни курсове/инструктажи за щадящи практики на събирането на гъби, билки, горски плодове и др. Целта на тези обучения ще бъде както да се създадат определен набор от практически знания и умения у желаещите да се занимават с тази дейност, така и ще гарантира запазването и развитието на този ценен горски ресурс. Част от тази дейност включва и постоянен контрол на събирачите на терен и от страна на служителите на ДГС.
- **Взаимодействие с дърводобивни и дървопреработвателни фирми**

Взаимодействието на ДГС с частните дърводобивни и дървопреработвателни фирми дава и някои допълнителни възможности за реализиране на повишен социален ефект в региона:

Подпомагане и управление на процеса на браншово сдружаване. Наред със стимулирането на регистриране на местни фирми, следва с подкрепата на ДГС да стартира процес на регионални браншови срещи, на които с активното участие и медиация на представителите на РДГ и ДГС да

се заложи началото на браншово сдружаване на дърводобивния и дървопреработвателен бизнес в региона. Като първа стъпка може да се помисли за поставяне на изискване за членство в регионална браншова организация като предимство при участие в търговете за добив и реализация на дървесина. Осигуряването на начална подкрепа на дейността и организационното изграждане на подобни сдружения би дало на ДГС в по-късен етап ефективен инструмент за въздействие върху формирането на мнението на местните общности.

Основни сфери на интерес на Оценката за социално въздействие

Оценка на дейностите на ДГС Горна Оряховица и тяхното възможно негативно или позитивно въздействие върху заинтересованите страни

- Видове дейности и тяхната регламентация;
- Физически и/или юридически лица, с които си взаимодействат при изпълнение на дейностите;
- Общински и държавни структури, с които си взаимодействат при изпълнение на дейностите;
- Оценка на възможното негативно или позитивно въздействие от тези дейности.

Незаконна сеч, заселване, браконьерство и други незаконни действия

- Наличие на данни за незаконна сеч, заселване, браконьерство и други незаконни действия от местни и/или приходящи хора;
- Оценка на обема и възможното въздействие от тези дейности;
- Въведени системи и мерки за мониторинг и превенция.

Структура на собствеността, собственост и права за ползване, спорове върху собствеността и правото за ползване

- Структура на собствеността върху земята;
- Права за ползване и регламентация;
- Наличие/отсъствие на спорове върху собствеността и правото за ползване;
- Механизми за разрешаване на подобни спорове (ако има такива), вкл. за спиране на дейността в спорните райони;
- Участие и форми на контрол на различните собственици (ако има такива) в управлението на горите и дейностите в тях;
- Документирани процедури и правила за идентифициране и превенция на възможни заплахи към съседни земи и практики, вкл. исторически, архитектурни и културни ценности;
- Осигурени форми на достъп до горските ресурси за местни хора без собственост;
- Подходящи механизми за разрешаване на проблеми и осигуряване на справедливи компенсации в случай на загуба или повреда, засягащи законни или обичайни права, собственост, ресурси или средства за препитание на местните хора.

Наемане, обучение, здраве и сигурност на работещите и техните семейства и други услуги за общностите в или около ДГС Горна Оряховица

- Предимство на местните хора при наемане на работа;
- Подпомагане достъпа до основни услуги – здравни, образователни и др.;
- Познаване на спазване на основните законови изисквания за здраве и безопасност на труда;

- Система за спазване и изпълнение на тези изисквания;
- Обучение и оборудване, осигуряващо безопасни условия на труд;
- Документация за всички случаи на трудови злополуки и смърт с регламентирани компенсации;
- Спазване на националното и международно трудово право, профсъюзи и колективни трудови договори.

Насърчаване на оптималното ползване и местна обработка на разнообразните горски продукти

- Дял на местните фирми, ангажирани в дейности, пряко или косвено свързани с дейността на ДГС;
- Регламентация на този вид взаимодействия.

Засилване и диверсификация на местната икономика, избягвайки зависимостта ѝ от единични горски продукти

- Информация за възможностите, ролята и потенциала, предлагани за използване на по-малко познати възможности на горите – НДПП, почивка и др.;
- Документирана оценка на тези възможности;
- Система за насърчаване използването на тези възможности от страна на местните хора и фирми.

Зачитане, поддържане и засилване на ценността на услугите и ресурсите, свързани с гората, като речни басейни, лов и риболов

- Информация за услугите и ресурсите, свързани с гората, като речни басейни, лов и риболов;
- Включеност на тези услуги и ресурси в планове за управление.

Обучение и супервизия на работещите в горите за осигуряване на правилно провеждане на дейностите по ГСП

- Документирано обучение на всички работещи в горите за осигуряване на правилно провеждане на дейностите по ГСП;

Въвеждане на изследванията и събраните данни, необходими за мониторинга на екологичното и социално въздействие от дърводобива и другите дейности

- Включване на данните в горскостопанските планове.
- Изграждане на консултативни органи за тяхното спазване.

Подходящи механизми за разрешаване на проблеми и осигуряване на справедливи компенсации в случай на загуба или повреда, засягащи законни или обичайни права, собственост, ресурси или средства за препитание на местните хора

- Провеждане на регулярни срещи с представители на местните общности и фирми за обсъждане на възможните екологични и социални въздействия;
- Наличие на мониторингови програми/системи, договорени с представители на местните общности и фирми

Изготвил: /п/
/инж. Грета Радковска/

Директор: /п/
/инж. Мила Стоянова/